

PÅ VÄG MOT TOPPEN

ÅTGÄRDER
FÖR EN MER
LIKVÄRDIG
SKOLA
I MALMÖ

Socialdemokraterna
FRAMTIDSPARTIET

FÖRORD

För 4-5 år sedan påbörjade vi en utvecklingsprocess av Malmös Skolor. Till att börja med i små steg, men sedan alltmer målmedvetet och omfattande. Först genom att stärka och förbättra kvalitetsarbetet. Sen höjde vi skatten med en riktad satsning på skolor och förskolor, och i ett tredje steg stöpte vi om hela den kommunala organisationen för att ge bästa möjliga organisatoriska förutsättningar för våra skolor och förskolor.

Bildandet av facknämnder gjorde det också möjligt att genomföra en politisk styrning som utgick från de principer vi tror är nödvändiga för att verkligen utveckla arbetet i klassrummet och i förskolegruppen. Starkt fokus på resultat, att uppnå målen i skollagen och läroplanen och en tydlig rollfördelning där proffsen ska vara proffs och politiker ska vara politiker. Vi är lång ifrån i hamn, men de positiva effekterna syn redan. Malmös grundskolor har i fyra år i rad ökat målpuppfyllelsen och betygen,

trots att utmaningarna faktiskt ökat. Förskolan har samtidigt sjösatt ett kvalitetsutvecklingsarbete som säkerställer utveckling på våra samtliga ca 300 förskolor.

Vi behöver göra ännu mera! I denna skrift presenterar vi de åtgärder vi tror är möjliga och nödvändiga för att öka likvärdigheten, dvs att skolan bättre klarar av att utjämna de sociala skillnadernas effekter för skolresultaten. Det är ingen tvekan om att en ännu bättre fungerande skola är en förutsättning för Malmö på lång sikt. För att frigöra den stora potential som finns i alla de barn som växer upp under socialt missgynnade förhållanden. För deras skull, och för hela Malmö.

Malmö, 2 februari 2015

Anders Rubin (S),
kommunalråd med ansvar för skola och förskola.

Ska svensk skola förbättra sina skolresultat och fler elever utrustas med de kunskaper som behövs för fortsatta studier och framtidens samhälle så är det särskilt viktigt att skillnaderna mellan elever minskar. Historiskt sett hade Sverige fram till slutet av 80-talet en skola som utjämnade mellan olika sociala grupper och som stod sig väl i internationell konkurrens på många områden. Framgången för de som hade sämst förutsättningar lyfte den svenska skolan till internationell toppklass. Idag är förhållandet det omvända. Frågan om ökad likvärdighet i skolan – att effekten av elevernas sociala bakgrund ska minska – handlar ytterst om hela Sveriges långsiktiga konkurrenskraft och för Malmös del om att öka den sociala hållbarheten i staden över tid. Vi presenterar här 5 åtgärder för att öka likvärdigheten i Malmös skolor som vi kommer att arbeta för framöver.

1

TIDIGA INSATSER – SATSA PÅ FÖRSKOLAN

Samtliga analyser av svensk skola – även våra egna – visar på ett tydligt samband mellan elevernas sociala bakgrund och deras skolresultat. Föräldrarnas utbildningsnivå, deras inkomstnivå och familjestruktur avgör i alldeles för stor utsträckning barnens skolresultat. Dessa förhållanden bär barnen med sig redan innan de börjar skolan och påverkar dem som elever redan dag 1 i skolan. Vi är övertygade om att de allra bästa insatserna för att minska dessa kunskapsklyftor därför börjar i förskolan.

Förskolan i Sverige och i Malmö har gjorts alltmera heltäckande. Fler barn än någonsin går i förskola.

Ändå är alltför många barn inte inskrivna. Dessvärre pekar det mesta på att det är just dessa barn som skulle behöva förskolans pedagogiska stöd allra mest. Det finns begränsningar, inte minst ekonomiska, för hur mycket en enskild kommun kan göra. Vi skulle därför välkomna en nationell strategi och finansiering av en mer heltäckande förskoleverksamhet. Vi har som ambition att såväl identifiera som aktivt motivera föräldrarna till de mest behövande barnen att söka förskoleplats och vi vill, när det är ekonomiskt möjligt, öka närvarotiderna för barn till föräldralediga. På längre sikt ser vi en allmän och lika förskola för alla barn som en viktig rättvisereform.

2 UTVECKLA PEDAGOGIKEN – STÖD SKOLORNA I UTSATTA OMRÅDEN

Den i särklass viktigaste åtgärden för elever som går på skolor i socialt utsatta områden är att skolverksamheten generellt sett drivs på ett utvecklingsinriktat sätt. Detta skapar förutsättningar för alla skolor att utifrån sina utmaningar utveckla de pedagogiska metoder som passar just deras elever. Skolor i socialt utsatta områden är dock de som är bäst betjänta av en välordnad, kraftfull organisation som skapar utrymme för den skolutveckling som måste ske på varje enskild skola. Vår utgångspunkt har varit och är att politiken ska syssla med politik och proffsen ska få vara proffs. Politikens viktigaste roll är därför att fokusera på att skapa förutsättningar för personalen på skolorna att utveckla den enda del av skolans arbete som verkligen betyder något för klara målen – den som bedrivs ute på skolan och som sker i mötet med den enskilde eleven.

För att detta ska vara möjligt krävs en resursfördelning som trovärdigt fördelar resurser till de ställen där behoven är störst. Denna ordning finns nu på plats och kan successivt utvecklas. Det krävs dessutom ett genomtänkt och systematiskt kvalitetsarbete överallt i hela organisationen. Vi har gett varje skola sina egna delmål och bedömer varje skola utifrån sina förutsättningar. Detta är särskilt viktigt för skolorna i de utsatta områdena eftersom ingen duktig pedagog som gör stora framsteg med sina elever ständigt vill mötas av en utvärdering som inte klarar av att ta hänsyn till de utmaningar som finns.

Härutöver behöver skolor i utsatta områden en särskild uppmärksamhet och stöd från den samlade organisationen. Vi har t ex systematiskt gynnat socialt utsatta skolor när 1:e-lärartjänsterna fördelats, när utvecklingsprojekt initerats och i samarbeten med övriga samhällsaktörer. På t ex Sofielundsskolan har ett uppmärksammat utvecklingsprojekt bedrivits tillsammans med Skolverket, på Hermodsdalskolan och Lindängeskolan bedrivs allaktivitetshus tillsammans med Stadsområde Söder, på Holma- och Kroksbäcksskolorna bedrivs El Sistema och på Kirsebergsskolan genomförs en omfattande introduktion av nya digitala verktyg. Nyligen presenterades MKB:s arbete med Värner Rydénsskolan.

Vi behöver fortsätta denna linje under många år, men redan nu märks det att den ger effekt. Den generella uppgång vi sett i betygen har varit särskilt märkbar på flera av de utsatta skolorna. Även om inte alla utsatta skolor ännu klarat av att lyfta resultaten, så minskar avstånden mellan skolorna i Malmö utan att de bästa skolorna lämnat sin höga nivå.

Satsningar på matematik och läsförståelse behöver göras och några av de berörda och framgångsrika projekten behöver spridas. Vi ser gärna att Sofielundsskolans projekt och erfarenheter sprids till fler och att t ex El Sistema, med musiken i centrum, kan startas på fler skolor.

3 PLANERA FÖR BLANDNING - NYA HÖGSTADIESKOLOR I CENTRALA LÄGEN

Malmö står inför en mycket stor utmaning med en elevökning de kommande 10 åren som staden inte sett sedan början av det förra seklet. Om prognoserna slår in handlar det om uppåt 50 % fler elever på 10 år. Denna utmaning innehåller många besvärligheter inte minsta praktiska, ekonomiska och rekryteringsmässiga. Men när hela staden används som utgångspunkt kan den också ge förutsättningar för en ökad rörlighet och en ökad elevblandning. Forskningen är på den punkten tämligen enig om att mer socialt blandade skolklasser skulle leda till en ökad måluppfyllelse, särskilt för elever från socialt utsatta områden.

En metod vi föreslår är att skapa några stycken högstadieskolor inne i centrala Malmö som kan attrahera elever från olika delar av Malmö. Ungefär på samma sätt som gymnasieskolorna gör idag. Profilerung kan vara en metod för att motivera fler elever från olika håll att söka sig till skolan. Vi utreder nu frågan om att ge busskort till elever som söker sig

till en skola utanför sitt eget område. En ordning som bör gälla även dessa centrala högstadieskolor.

Den stora elevökningen skapar också förutsättningar för att arbeta med en utbyggnadsstrategi som kan utnyttja hela stadens utbud av skolor. Den fråga vi behöver svara på är: var bygger vi lämpligast de nya skolorna och hur omvandlar vi bäst studierna på de befintliga skolorna? Det har tidigare i debatten framförts idéer om att med olika medel göra skolorna i de socialt utsatta områdena attraktiva för elever från andra områden. All vår erfarenhet säger att det är en orimlig strategi. Det viktiga för dessa skolor är att de i enlighet med punkt 1 ovan är bra och attraktiva för de elever som faktiskt bor i upptagningsområdet och som väljer att gå där. Vi menar istället att vi genom att öka volymerna i de skolor som ligger i socialt stabila och välmående områden kan få igång ett utbud av skolplatser i hela staden. Detta gäller givetvis särskilt i högstadieåldrarna då rörligheten är som störst.

4

ERBJUD NYANLÄNDA ELEVER TILLGÅNG TILL MALMÖS SAMTLIGA SKOLOR

Antalet nyanlända elever har ökat kraftigt de senaste åren. För att på bästa sätt hantera denna utmaning har en introduktionsskola – Mosaikskolan – startats för nyanlända elever i årsklass 7-9. Verksamheten på skolan utvecklas och anpassas hela tiden och rustas nu inför en ännu större ökning de kommande åren. Vi behöver också hela tiden utveckla vårt och skolornas arbete med att hantera hela mottagningen av nyanlända elever. Vi vill därför skapa ett nytt utslussningssystem från Mosaikskolan och mottagningen av elever som erbjuder

dessa elever tillgång till samtliga skolor i staden, inte bara den som ligger närmst det egna hemmet. Många skolor i utsatta områden tyngs av den påtagliga utmaning som följer av den stora ökningen av nyanlända elever. Dessa elever hamnar i stor utsträckning på dessa skolor därför att de ofta ligger nära barnens egna bostäder. Vi tror att om dessa elever gavs möjlighet och stöd att gå på skolor i andra delar av staden så skulle det vara gynnsamt både för barnen själva, de skolor de istället väljer och för skolorna i de utsatta områdena.

5 PRIORITERA LÖNEÖKNINGAR TILL PERSONALEN SOM ARBETAR MED DE STÖRSTA UTMANINGARNA

OECD har i sin stora undersökning av svenskt skolväsende konstaterat att ett negativt särdrag i den svenska skolan är att det inte finns några system för att säkerställa att de duktigaste pedagogerna och de framgångsrikaste rektorerna finns på de skolor som har störst behov av deras kompetens. Vi menar att det finns många bottnar till detta, varav ett är den orimliga målbild som gällt där alla skolor bedöms utefter samma ”kam”. Om man gör ett bra arbete med sina elever trots att dessa har en hel massa andra utmaningar måste man som personal få veta det. Vår modell för att utvärdera skolor måste därför vara träffsäker och allsidig.

Vi tror inte det är möjligt att tvinga de bästa lärarna och fritidspedagogerna att arbeta i de mest socialt utsatta skolorna. Vi tror inte det går att tvinga någon personal att arbeta på ett ställe de inte önskar arbeta på. Men vi tror att det går att stimulera och

premiera de som väljer att ta på sig en större utmaning. Och vi tror att det är möjligt att över tid öka statusen att arbeta med de största utmaningarna. Det viktigaste sättet vi har att göra detta är att höja lönerna för de som arbetar på dessa skolor. Vi har därför systematiskt ökat antalet 1:e-lärare mer på dessa skolor, än på våra andra skolor, och vi ser gärna att denna reform fullföljs och att statens bidrag än mer riktas till skolor med stora utbildningsutmaningar. Men som arbetsgivare måste vi också själva våga och orka styra våra löneökningar så att dessa medverkar till vår ambition att öka måluppfyllelsen och likvärdigheten. Vi kommer därför instruera förvaltningen i kommande löneförhandlingar att verka för att personal och rektorer som arbetar på skolor med stora utmaningar också får en större del av löneökningarna. Vi ser gärna att staten och de centrala parterna också arbetar med denna inriktning.